

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustuskeksintöjen salassapidon turvaamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki puolustuskeksintöjen salassapidon turvaamisesta, joka korvaisi voimassa olevan maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain. Laki olisi jatkossakin erityislaki, joka sisältäisi ainoastaan ne säännökset, jotka ovat tarpeen sellaisten maanpuolustuksen erityisten intressien turvaamiseksi, jotka eivät tule riittäväällä tavalla huomioiduiksi patenttilaissa (xxx/2026).

Laki sisältäisi säännökset muun muassa puolustuskeksinnön määräämisestä salassa pidettäväksi sen jälkeen, kun keksintöön on haettu patenttia Suomessa, puolustuskeksintöä koskevan hakemuksen käsittelystä Patentti- ja rekisterihallituksessa ja velvollisuudesta tehdä puolustuskeksintöä koskeva ensimmäinen patenttihakemus kansallisena patenttihakemuksena Patentti- ja rekisterihallitukselle. Puolustuskeksinnöllä tarkoitettaisiin keksintöä, jolla on suuri merkitys maanpuolustukselle ja jonka salassa pysyminen on maanpuolustuksen kannalta välttämätöntä.

Esityksen tavoitteena on uudistaa maanpuolustukselle merkityksellisiä keksintöjä koskevaa lainsäädäntöä siten, että sääntely vastaisi nykyajan tarpeita ja mahdollistaisi sen, että suomalaiset patentinhaltijat voisivat omistaa salassapitopäätöksen kohteena olevia puolustuskeksintöjä ja hakea niille patenttia puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdyn Naton sopimuksen nojalla.

Viranomaisen päätös keksinnön salassapidosta rajoittaisi patentinhakijan oikeutta hyödyntää keksintöään vapaasti, mutta merkitsisi kuitenkin lievempää rajoitusta patentinhaltijan omaisuusuojaan kuin voimassa olevan lain pakkolunastussäännös. Laki olisi jatkossakin tarkoitettu sovellettavaksi normaalioloissa, joten se turvaisi valtiolle vain ne oikeudet, joita se rauhan aikana välttämättä tarvitsee.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 01.01.2027.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Johdanto	3
2.2 Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö	4
2.2.1 Patenttilaki	4
2.2.2 Laki maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä	5
2.2.3 Laki puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdystä sopimuksesta ja sen täytäntöönpanomenettelyistä.....	7
2.2.4 Vientivalvonta	8
2.2.5 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta.....	8
2.3 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö	9
2.3.1 Sopimus puolustukseen liittyvien patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi (ns. Naton keksintösopimus)	9
2.4 Nykytilan arviointi	9
3 Tavoitteet	11
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	11
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	11
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	12
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	13
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	13
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailta käytetyt keinot	13
6 Lausuntopalaute.....	14
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	14
8 Lakia alemman asteinen sääntely	17
9 Voimaantulo	17
10 Toimeenpano ja seuranta	17
11 Suhde muihin esityksiin.....	17
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	17
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisympäristö	17
LAKIEHDOTUS	20
puolustuskeksintöjen salassapidon turvaamisesta	20

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkатыönä työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä puolustusministeriön, Patentti- ja rekisterihallituksen ja Puolustusvoimien Pääesikunnan kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti toukokuussa 2022 työryhmän valmistelemaan patenttilainsäädännön kokonaisuudistusta. Työryhmän tehtävänä oli arvioida patenttilain, hyödyllisyysmallilain ja maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain muutostarpeet ja valmistella ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän toimikausi oli ajalle 1.6.2022 – 31.12.2023 ja sitä jatkettiin 15.12.2023 tehdyllä päätöksellä 31.5.2025 saakka ja 18.6.2025 tehdyllä päätöksellä 31.12.2025 saakka.

Työryhmä on tehtävänsä mukaisesti arvioinut maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain muutostarpeita. Arvioinnin perusteella päädyttiin siihen, että kyseisten lakimuutosten valmistelua jatketaan virkатыönä.

Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti patenttilainsäädännön kokonaisuudistuksesta kuulemistilaisuuden 14.3.2023.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa X tunnuksella Y.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Johdanto

Patentti on viranomaisen myöntämä määräaikainen yksinoikeus, jonka perusteella patentinhaltijalla on oikeus kieltää muilta keksintönsä ammattimainen hyödyntäminen (kielto-oikeus). Patentin myöntämisen edellytyksenä on, että keksintö on teollisesti käyttökelpoinen, uusi ja eroaa olennaisesti aikaisemmin tunnetuista ratkaisuista. Patenttisuoja on aina maantieteellisesti rajattu, ja suojaa saa vain patentin kohteena olevissa maissa (territoriaaliperiaate). Tämän vuoksi keksintö on yleensä patentoitava erikseen eri valtioissa. Kansalliset ja alueelliset patenttivilanomaiset myöntävät patenttioikeuksia kukin omalla alueellaan. Vaikka hakemusmenettelyitä on osin keskitetty (esim. eurooppapatentti), patentit ovat yhä pääasiallisesti luonteeltaan kansallisia oikeuksia, ja myös kansainväliset järjestelmät rakentuvat kansallisille patenttijärjestelmille.

Patentoimiseen liittyy olennaisena osana patentoitujen keksintöjen julkaiseminen. Patenttijärjestelmä perustuu ajatukselle vaihtokaupasta: keksijä julkistaa keksintönsä ja saa vastineeksi määräaikaisen yksinoikeuden sen ammattimaiseen hyödyntämiseen. Keksintöjen julkaisemisella on monta eri tarkoitusta, se muun muassa mahdollistaa muiden keksintöjen patentoitavuuden tutkimisen sekä jo olemassa olevien patenttien loukkaamisen välttämisen. Patenttiasiakirjoissa kuvataan yksityiskohtaisesti uusia teknisiä ratkaisuja, niiden käyttökohteita ja alalla havaittuja ongelmia. Patenttiasiakirjoista onkin muodostunut maailman merkittävin teknisen tiedon lähde. Teknisen tiedon lisäksi patenttiasiakirjat sisältävät kaupallista tietoa esimerkiksi siitä, mihin tekniikkaan ja mille markkina-alueille yritykset panostavat.

Tietyt keksinnöt voidaan katsoa valtion keskeisten turvallisuusetujen kannalta niin merkittäviksi, että niiden julkisuutta on perusteltua rajoittaa. Suomessa tällaisiksi keksinnöiksi on perinteisesti katsottu maanpuolustukselle merkitykselliset puolustustarvikkeita koskevat keksinnöt, joiden saattaminen vieraiden valtioiden tietoon on syytä estää. Keksinnön salassa pidolla turvataan keksinnön ja sen mahdollistaman maanpuolustuksen suorituskykyjä parantavan teknologian hyödyntäminen kansallisten etujen mukaisesti ja toisaalta sen estäminen, että niitä käytettäisiin vieraan valtion tai muiden tahojen toimesta tavalla, joka vaarantaa kansallista turvallisuutta. Useat maat ovat säätäneet keksintöjen salassapidosta kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen tai yleisen turvallisuuden perusteella.

Suomi liittyi Pohjois-Atlantin sopimukseen 4.4.2023, jolloin Suomesta tuli Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuoli (SopS 17 ja 18/2023) ja sen myötä Naton jäsenvaltio. Suomen jäsenyys Natossa edellytti, että Suomi liittyy myös tiettyihin muihin Naton puitteissa tehtyihin sopimuksiin, kuten puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehtyyn sopimukseen, jäljempänä Naton keksintösopimus. Keksintösopimuksella on luotu edellytykset salassa pidettäviä keksintöjä koskevan tiedon välittämiseen Naton jäsenvaltioiden välillä. Sen tavoitteena on edistää liittouman puitteissa toteutettavaa puolustustarvikkeiden tutkimukseen, kehittämiseen ja tuotantoon liittyvää yhteistyötä.

2.2 Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö

2.2.1 Patenttilaki

Patenttien hakeminen salassa pidettävillä keksinnöillä perustuu kansallisille patenttijärjestelmille. Suomen kansallisesta patenttijärjestelmästä ja patentin hakemisesta sekä sen myöntämisen edellytyksistä säädetään yleisesti patenttilaissa (XXX/2026).¹

Patenttilain 2 luku sisältää säännökset keksinnön patentoitavuuden edellytyksistä. Lain mukaan patentti voidaan hakemuksesta myöntää mihin tekniikan alaan tahansa liittyvään keksintöön, jota voidaan käyttää teollisesti. Keksinnön on oltava uusi siihen verrattuna, mikä on tullut tunnetuksi ennen hakemuksen tekemispäivää (ns. uutuusvaatimus), eikä se saa tunnettu tekniikka huomioiden olla alan ammattilaiselle ilmeinen (ns. keksinnöllisyysvaatimus).

Patenttilain 4 luvussa säädetään patenttihakemuksen käsittelystä. Kansallinen patenttihakemus tulee tehdä kirjallisesti Patentti- ja rekisterihallitukselle, joka pitää diaaria saapuneista patenttihakemuksista. Lain 36 §:ssä on lueteltu ne tiedot, joita PRH:n tulee merkitä kustakin hakemuksesta diaariin. Osa diaariin merkittävistä tiedoista on salassa pidettäviä, kunnes merkintää koskeva patenttihakemus on tullut patenttilain 48 §:n mukaisesti julkiseksi.

Patenttilain 25 § määrittelee hakijan oikeuden etuoikeuteen. Territoriaaliperiaatteen mukaisesti patenttisuojaa saa vain patentin kohteena olevissa valtioissa, minkä vuoksi patenttisuojaa on haettava muissa valtioissa erikseen. Kun hakija tekee ensimmäisen tiettyä keksintöä koskevan patenttihakemuksen jossakin valtioissa, hänelle syntyy etuoikeus patentin hakemiseen myös muissa valtioissa. Pykälän mukaan patenttihakemus, jonka tarkoittama keksintö on patenttihakemuksen tekemispäivää edeltävän kahdentoista kuukauden aikana esitetty Suomessa tai toisessa valtiossa tehdyssä hakemuksessa, on katsottava tehdyksi samanaikaisesti aikaisemman hakemuksen kanssa, jos hakija sitä pyytää.

¹ Hallituksen esitys eduskunnalle patenttilaiksi (HE 204/2025 vp) annettiin eduskunnalle 29.1.2026. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi patenttilaki, joka korvaisi voimassa olevan patenttilain.

Patenttihakemuksen muodollisista sisältövaatimuksista säädetään patenttilain 26 §:ssä. Pykälän 3 momentin mukaan hakijan on suoritettava hakemusmaksu. Hakemuksesta on myös suoritettava vuosimaksu siten kuin patenttilain 12 luvussa säädetään. Jos hakemus on patenttilain säännösten mukainen eikä sen hyväksymiselle katsota olevan estettä, PRH:n on lain 45 §:n mukaan ilmoitettava patentinhakijalle, että hakemus voidaan hyväksyä. Hakijalle on samalla esitettävä missä laajuudessa viranomaisen aikoo patentin myöntää. Jos hakija hyväksyy patentin myöntämisen esitetystä laajuudesta, hakijan tulee suorittaa julkaisumaksu kahden kuukauden kuluessa ilmoituksen antamisesta. Kun patentinhakija on täyttänyt 45 §:ssä säädetyt edellytykset, PRH:n tulee hyväksyä hakemus, jollei estettä edelleenkaan ole (46 §). Patentti on myönnetty sinä päivänä, kun PRH on kuuluttanut hakemuksen hyväksymisestä. Myönnetty patentti on merkittävä PRH:n patenttirekisteriin.

Patenttilain 5 luvussa säädetään patenttihakemusta koskevien asiakirjojen julkisuudesta. Lähtökohtaisesti patenttia koskevat asiakirjat ovat julkisia patentin myöntämispäivästä taikka viimeistään, kun 18 kuukautta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä tai etuoikeuspäivästä, vaikka patenttia ei ole vielä myönnetty.

Patenttilain 59 §:n nojalla muu kuin patentinhaltija voi tehdä patentin myöntämistä seuraavan yhdeksän kuukauden aikana väitteen myönnettyä patenttia vastaan. PRH:n tulee väitteen johdosta kumota patentti, jos patentin kumoamiselle on jokin 62 §:ssä tarkoitettu peruste. Vastavasti väite tulee hylätä, jos perustetta patentin kumoamiselle ei ole. Patenttilain 7 luku sisältää lisäksi säännökset mm. patentin pitämisestä voimassa muutetussa muodossa ja PRH:n velvollisuudesta pitää muutettu patenttjulkaisu yleisön saatavana.

Patentti antaa sen haltijalle yksinoikeuden keksinnön ammattimaiseen hyödyntämiseen. Patentti on käytännössä elinkeinonharjoittajan omaisuutta, jota voidaan hyödyntää kaupallisesti esimerkiksi luovutuksen, panttauksen tai lisensoinnin avulla. Patentin lisensoinnista on hyvin vähän säännöksiä patenttilaissa, vaikka patenttilisensseillä on suuri merkitys yritysten liiketoiminnassa. Lisensoinnista säädetään ainoastaan patenttilain 103 §:ssä, jonka mukaan lisenssin saa luovuttaa edelleen ainoastaan, jos siitä on sovittu patentinhaltijan kanssa. Muilta osin patenttilisenssisopimusten tulkintaan sovelletaan yleisen sopimusoikeuden, kilpailuoikeuden, insolvenssioikeuden ja immateriaalioikeuden sääntöjä ja periaatteita.

Patenttioikeuden loukkauksiin puuttumiseksi patentinhaltijalla on käytettävissään oikeussuojakeinoja, joista säädetään patenttilain 16 luvussa. Patenttilain 137 §:n mukaan patentinloukkausta koskevia säännöksiä sovelletaan jo hakemuksen hakemusaikana sen julkiseksitulosta lähtien. Ennen patentin myöntämistä patenttisuojaa käsittää kuitenkin ainoastaan sen, mikä ilmenee sekä niistä patenttivaatimuksista, jotka hakemuksessa olivat hakemuksen tullessa julkiseksi, että itse patentin patenttivaatimuksista (ns. väliaikainen suoja).

Patenttilain 23 §:n mukaan patentti voidaan pitää voimassa, kunnes 20 vuotta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä. Patentista on suoritettava vuosimaksu jokaiselta maksuvuodelta, joka alkaa patentin myöntämisen jälkeen.

2.2.2 Laki maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä

Maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annettu laki (551/1967), jäljempänä maanpuolustuskeksintölaki, sisältää säännökset sellaisten keksintöjen patentoimisesta, joilla on merkitystä maanpuolustukselle tai kansalliselle turvallisuudelle. Laki on patenttilakiin nähden erityislaki.

Maanpuolustuskeksintölain 1 §:n 1 momentin nojalla keksintö, jolla on pääasiallisesti merkitystä maanpuolustukselle ja jonka salassa pysyminen on maanpuolustuksen kannalta tärkeää, voidaan sen jälkeen, kun keksintöön on haettu patenttia, pakkolunastaa valtiolle. Pakkolunastuksesta maksetaan keksinnön haltijalle kohtuullinen korvaus valtion varoista. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan keksinnön salassa pitäminen rajoittaisi keksijän oikeutta keksintöön kohtuuttomasti, minkä vuoksi on katsottu tarpeelliseksi pakkolunastaa keksintö valtiolle. Keksinnön salassa pysymisen välttämättömyys on edellytys lain mukaiselle pakkolunastukselle.

Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan käyttämällä lain 1 §:n 1 momentissa sanaa ”pääasiallisesti” lain soveltamisalan ulkopuolelle on jätetty ne keksinnöt, joiden merkitys on lähinnä taloudellista laatua eli lain on katsottu koskevan käytännössä lähinnä sotatarvikkeita koskevia keksintöjä. Lain perustelujen mukaan sen säätämisen aikaan ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi luetella, mitä sotatarvikkeilla tarkoitetaan, vaan arvio keksinnön pääasiallisesta merkityksestä maanpuolustukselle ja salassapidon välttämättömyydestä on tehtävä tapauskohtaisesti (HE 102/1966 vp, s. 2).

Suomessa asuvalle keksijälle tai hänen oikeudenomistajalleen on maanpuolustuskeksintölain 2 §:ssä säädetty velvollisuus hakea keksintöön patenttia ensisijaisesti Suomessa, jos on ilmeistä, että keksinnöllä pääasiallisesti on merkitystä maanpuolustukselle. Tällaisessa tapauksessa Suomessa asuvan keksijän tai hänen oikeudenomistajansa tulee tehdä myös eurooppapatenttia koskeva hakemus tai kansainvälinen patenttihakemus (PCT-hakemus) Suomen patenttiviranomaiselle. Vastaava eurooppapatenttia koskeva säännös sisältyy patenttilain 70 f §:n 2 momenttiin.

Maanpuolustuskeksintölain 3 § 3 §:n 1 momentin mukaan puolustusministeriön määräämällä henkilöllä on oikeus Patentti- ja rekisterihallituksessa tutustua tehtyihin patenttihakemuksiin. Käytännössä PRH tekee esikäsittelyn sisään tulevista patenttihakemuksista ja toimittaa tiettyihin teknologiaratkaisuihin liittyvät hakemusasiakirjat Puolustusvoimien nimetyille henkilölle katselmointia ja maanpuolustuksen näkökulmasta tehtävää arviota varten. Jos valtioneuvosto ei ole kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen tekemisestä päättänyt keksinnön pakkolunastamisesta valtiolle, jatketaan hakemuksen käsittelyä tavallisessa järjestyksessä (3 §:n 3 mom.).

Maanpuolustuskeksintölain 4 §:n 1 momentin mukaan kaikkien viranomaisten on käsiteltävä laissa tarkoitettuja keksintöjä koskevia asioita salassa pidettävänä. Lain 4 §:n 2 momentissa säädetään velvollisuudesta jättää salassa pitämisen lisäksi puolustusministeriön vaatimuksesta ministeriön tai puolustuslaitoksen asianomaisen elimen tekemät patenttihakemukset merkittävää julkiseen päiväkirjaan. Laissa tarkoitettujen keksintöjen salassapidon välttämättömyyden vuoksi myös tiettyjen muiden, patenttihakemuksen salassapidon vaarantavien keksinnön julkiseksi tekemistä tarkoittavien ja patentin väitemenettelyä koskevien patenttilain pykälien soveltamista on rajoitettu. Keksintöön, joka on lain mukaisesti käsiteltävä salaisena, myönnetään patentti maanpuolustuskeksintölain 5 §:n mukaan noudattamatta keksinnön julkiseksi tekemistä tarkoittavia patenttilain 20–22, 24 ja 25 §:n säännöksiä, jos patentin myöntämisen edellytykset muuten ovat olemassa. Lain 7 §:ssä säädetään lisäksi kaikkia lain mukaisesta keksinnöstä tiedon saaneita koskevasta ilmaisu- ja hyväksikäyttökiellosta.

Maanpuolustuskeksintölain 8 § sisältää salassapitovelvollisuuden rikkomista koskevat rangaistussäännökset. Lain 2 ja 7 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaiseen salassapitorikokseen tai -rikkomukseen, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n virkasalaisuuden rikkomista koskevien säännösten mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

2.2.3 Laki puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdystä sopimuksesta ja sen täytäntöönpanomenettelyistä

Suomi liittyi Pohjois-Atlantin sopimukseen 4.4.2023, jolloin Suomesta tuli Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuoli (SopS 17 ja 18/2023) ja sen myötä Naton jäsenvaltio. Suomen jäsenyys Natossa edellytti, että Suomi liittyy myös tiettyihin muihin Naton puitteissa tehtyihin sopimuksiin, kuten puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehtyyn sopimukseen, jäljempänä Naton Keksintösopimus.

Naton keksintösopimus ja sen täytäntöönpanomenettelyt on saatettu Suomessa voimaan puolustukseen liittyvien, patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi tehdystä sopimuksesta ja sen täytäntöönpanomenettelyistä annetulla lailla (121/2024), jäljempänä *keksintösopimuksen voimaansaattamislaki*. Kyseessä on ns. sekamuotoinen voimaansaattamislaki, joka sisältää blankettimuotoisen voimaansaattamissäännöksen lisäksi tarvittavat asiasisällöiset säännökset.

Keksintösopimuksen voimaansaattamislain 2 §:n mukaan täytäntöönpanomenettelyissä tarkoitettuna puolustusviranomaisena toimii Suomessa Pääesikunta, joka voi sopimuksen ja sen täytäntöönpanomenettelyissä määriteltyjen tehtävien hoitamiseksi luovuttaa sopimuksen perusteella saatuja tietoja valvonnassaan toimivalle Puolustusvoimien yksikölle. Lain 3 §:ssä säädetään puolestaan Naton keksintösopimuksen perusteella tehdyn patenttihakemuksen käsittelystä Patentti- ja rekisterihallituksessa (PRH).

PRH merkitsee keksintösopimuksen perusteella vastaanotetun patenttihakemuksen erilliseen salassa pidettävään päiväkirjaan (3 §:n 1 mom.). Patenttilain (550/1967) 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päiväkirjaan tehdään kirjaus ainoastaan hakemusnumeron ja tekemispäivän antamiseksi sekä yhteydenpidon vahvistamiseksi. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa keksinnön salassa pitämisen poikkeamalla patenttilain päiväkirjatietojen käsittelyn vaiheista (patenttilaki 7 a §). Hakemus käsitellään patenttilain muodollisten vaatimusten osalta, mutta patentoitavuuden lopullinen arviointi tehdään vasta, kun keksinnön salassapitovelvollisuus on päättynyt. Näin hakijoille mahdollistetaan patentin saaminen Suomessa, jos keksinnön salassapito kumotaan etuoikeusvuoden päättymisen jälkeen. Pykälä sisältää myös poikkeuksen patenttilain patenttihakemuksen julkiseksi tulemistä koskevista säännöksistä siltä osin, kun asiakirjoihin kohdistuu salassapitovelvollisuus.

Lain 3 §:n 2 momentissa säädetään hakemuksen käsittelystä salassapitovelvollisuuden päätyttyä. Keksinnön salassapitovelvollisuus päättyy, kun alkuperähallitus ilmoittaa Naton keksintösopimuksen mukaisesti kumonneensa salassapitotoimenpiteensä. Jos salassapitovelvollisuus päättyy ennen patentin voimassaoloajan lakkaamista, hakemuksen käsittelyä jatketaan patentoitavuuden arvioinnilla patenttilain mukaisesti. Jos salassapitovelvollisuus ei ole päättynyt 20 vuoden kuluttua tekemispäivästä, PRH ei voi myöntää hakijalle patenttia. Tällöin alkuperähallitukselle ilmoitetaan, ettei hakemus johda patenttiin Suomessa ja salassa pidettävät asiakirjat tuhoataan, ellei alkuperähallitus pyydä niiden palauttamista. Tuhoaminen tai palauttaminen on toteutettava tietoturvasella tavalla noudattaen kyseisen turvallisuusluokan asettamia vaatimuksia. Hakijan tulee maksaa hakemuksesta hakemusmaksu (3 §:n 3 mom.). Koska keksintö ei ole hakijan vapaasti hyödynnettävissä salassapitovelvollisuuden vuoksi, patenttilain edellyttämiä vahvistettuja vuosimaksuja on suoritettava vasta salassapitovelvollisuuden päättymisen jälkeen alkavalta ja sitä seuraavilta maksuvuosilta (3 mom.).

Keksintösopimuksen voimaansaattamislain 4 §:ssä säädetään poikkeuksesta patenttilain vaatimukseen asiamiehen käyttämisestä ja patenttihakemusta koskevan päätöksen tiedoksiannosta.

Keksintösopimuksen perusteella tehtävissä patenttihakemuksissa korostuu salassa pidon turvaaminen sekä hakemusten käsittely turvallisuusluokan edellyttämällä tavalla.

2.2.4 Vientivalvonta

Vientivalvonta kattaa lainsäädännön nojalla valvottavan kaksikäyttötuotteiden ja -teknologian viennin. Vientivalvonnasta säädetään laissa kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta (500/2024) ja EU:n vientivalvonta-asetuksessa (EU 2021/821). Vientivalvonnan tavoitteena on muun muassa estää kaksikäyttötuotteiden joukkotuhoojaseisiin liittyvä käyttö, epätoivottu sotilaallinen käyttö tai muutoin Suomen ja laajemmin EU:n etujen ja tavoitteiden vastainen käyttö, mikä sisältää myös ihmisoikeusnäkökulmien huomioimisen. Vientivalvontalainsäädännön keskeinen elementti on se, että tiettyjen tuotteiden vientiin vaaditaan lupa. Luvanvaraisuudesta säädetään pääosin EU:n vientivalvonta-asetuksessa. (HE 47/2024, s. 59)

EU:n vientivalvonta-asetuksessa kaksikäyttötuotteella tarkoitetaan tuotetta, jota voidaan käyttää sekä siviili- että sotilastarkoituksiin. Kaksikäyttötuote voi olla fyysinen tai aineeton tuote, kuten ohjelmisto tai teknologia. Kaksikäyttötuotteet voivat olla hyvin erilaisia, yleisesti korkean teknologian tuotteita, kuten ydinaineita, erityismateriaaleja ja niihin liittyviä laitteita, elektroniikkaa, eräitä tietokonelaitteita, tietoliikenne- ja tiedon suojauslaitteita sekä esimerkiksi antureita ja lasereita.

Liitteeseen ehdotetaan kvanttiteknoologiaan liittyviä tuotteita, edistyneiden puolijohteiden valmistusteknoologiaan liittyviä tuotteita ja materiaaliteknoologisia laitteita ja teknologiaa. Näillä teknologioilla nähdään selkeät yhteydet ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen kehitykseen. Kyseiset tuotteet ja teknologiat ovat kaikki joko Venäjä-pakotteiden alaisia tai tukisivat maan tutkimus- ja sotilaskapasiteetin kehittämistä. Ilman kansallista vientilupavaatimusta näitä tuotteita voidaan viedä ilman valvontaa Suomesta ja on riskinä, että pakotteita voidaan kiertää kolmansien maiden kautta. (HE 47/2024, s. 14–15).

2.2.5 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki, säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisessa toimivan henkilön vaitiolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista samoin kuin viranomaisten velvollisuuksista julkisuuslain tarkoituksen toteuttamiseksi.

Julkisuuslain 1 §:n 1 momentin mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei julkisuuslaissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä. Julkisuuslain esitöiden mukaan säännös vahvistaa perustuslain 12 §:n 2 momentista johdettavaa julkisuusperiaatetta keskeisenä julkishallinnon periaatteena Suomessa. Pykälän tarkoitus on myös painottaa, että julkisuusperiaate on pääsääntö, josta voidaan poiketa vain lailla.

Viranomaisen asiakirjan julkiseksi tulemisesta säädetään julkisuuslain 6 §:ssä. Pykälän 1 momentin säännöksissä ei määritellä siinä tarkoitettujen asiakirjojen julkisuutta sinänsä, vaan ajan-kohtaa, jossa asiakirjat tulevat julkisiksi, jos asiakirjat muiden säännösten mukaan ovat julkisia. Tämän vuoksi 1 momentin säännökset ovat toissijaisia salassapitosäännöksiin sekä muihin tiedonsaantia rajoittaviin erityissäännöksiin nähden (HE 30/1998 vp, s. 58). Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan jatkuvasti ylläpidettävän diaarin ja muun luettelon merkintä tulee julkiseksi, kun se on tehty, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta julkisuuslaissa tai muussa laissa säädetä.

Julkisuuslain mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se julkisuus- tai muussa laissa on säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomaisen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Julkisuuslain 24 § sisältää luettelon muodossa säännökset yleisimmistä salassapitoperusteista, minkä lisäksi salassapito voi perustua muissa laeissa oleviin erityissäännöksiin.

Maanpuolustusta koskeva salassapitosäännös sisältyy julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 10 kohtaan. Maanpuolustusta koskevan säännöksen vahinkoedellytyslauseke on kirjoitettu salassapito-olettaman muotoon eli kyseiset asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vahingoita tai vaaranna maanpuolustuksen etua. Säännöksen mukaan asiakirjat, jotka koskevat sotilastiedustelua, puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, sijoitusta tai käyttöä taikka muuta sotilaallista maanpuolustusta ovat salassa pidettäviä. Lisäksi salassa pidettäviä ovat maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen varautumista koskevat asiakirjat.

Julkisuuslain osalta on huomattava, että viranomaisten asiakirjojen julkisuus on perustuslain 12 §:n mukaisesti pääperiaate, ja salassapitosäännökset ovat aina poikkeuksia tästä, minkä vuoksi julkisuutta koskevat rajoitukset kohdistuvat vain välttämättömään ja niiden tulkinta on suppeaa ja tarkkarajaista.

2.3 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö

2.3.1 Sopimus puolustukseen liittyvien patentoitavaksi haettujen keksintöjen salassapidon vastavuoroiseksi turvaamiseksi (ns. Naton keksintösopimus)

Sopimuksen tavoitteena on edistää Naton jäsenvaltioiden talousyhteistyötä luomalla edellytykset salassa pidettäviä keksintöjä koskevien patenttihakemusten tekemiselle muissa sopimusvaltioissa. Sopimuksen tavoitteena on myös Pohjois-Atlantin sopimuksen 3 artiklan veloitteen toteuttamiseksi mahdollistaa puolustukseen liittyviä keksintöjä koskevan tiedon välittäminen Naton jäsenvaltioiden välillä keskinäistä avunantoa varten. Jäsenvaltioiden välisellä tiedonvaihdolla voidaan edistää puolustukseen liittyviin keksintöihin liittyvää tutkimus-, kehittämis- ja tuotantoyhteistyötä ja siten ylläpitää ja kehittää kansallista ja yhteistä kykyä puolustautua aseellisia hyökkäyksiä vastaan.

2.4 Nykytilan arviointi

Maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain arvioidaan olevan maanpuolustuksen näkökulmasta vanhentunut. Perinteisten maanpuolustukselle merkityksellisten keksintöjen, kuten aseiden ja tykkien, rinnalle on tullut uudenlaista olennaista tekniikkaa, jota voidaan hyödyntää maanpuolustuksessa. Merkittävä osa maanpuolustukselle merkityksellisestä teknologiasta ja näin ollen myös keksinnöistä kuuluu nykyisin kaksikäyttötuotteiden piiriin. Maanpuolustuksen näkökulmasta onkin olennaista, että tällaisten keksintöjen merkitys maanpuolustukselle voidaan arvioida ennen kuin ne julkistetaan patentointiprosessissa.

Kotimaisella teknologiaosaamisella on merkittävä vaikutus puolustusjärjestelmän kokonaistoi-
mintaan ja sotilaalliseen huoltovarmuuteen. Kriittisiä ovat teknologiat, joilla on erityisen suuri merkitys puolustusjärjestelmän suorituskykyihin tai jotka ovat kansallisen turvallisuuden kannalta salassa pidettäviä. Teknologia-alueista korostuvat erityisesti informaatio- ja kommunikatioteknologia, materiaali- ja rakenneteknologiat, bio- ja kemianteknologiat sekä moniteknologisten järjestelmien määrittelyyn, suunnitteluun, integrointiin ja hallintaan liittyvät teknologiat. Valtioneuvoston periaatepäätös Suomen puolustuksen ja teknologisen ja teollisen perustan

turvaamisesta² on keskeinen ohjausasiakirja ja tiedonlähde sen hahmottamisessa, millaisista teknologisista innovaatioista Puolustusvoimat on kiinnostunut.

Nykyisen lain haasteena on lisäksi se, että maanpuolustukselle merkityksellistä keksintöä ei voida salata ilman moniportaista ja laajaa tiedon käsittelyä edellyttävää pakkolunastusmenettelyä. Koska pakkolunastuksen motiivina on nimenomaan mahdollisuus keksintöä koskevan tiedon salaamiseen, voi myös olla, että muuten hyödyllinen keksintö valtion omaisuudeksi siirtyessään jäisi täysin käyttämättä ja siihen tehdyt investoinnit menisivät hukkaan.

Yritysten kannalta nykyinen maanpuolustuskeksintölaki ei juuri kannusta maanpuolustukselle merkityksellisten keksintöjen tekemiseen tai patentoimiseen, sillä keksinnöt voivat joutua valtion pakkolunastuksen kohteeksi jo ennen kuin niiden liiketoimintapotentiaalia on päästy täysimääräisesti mittaamaan.³ Koska pakkolunastusmenettely on tällä hetkellä ainoa keino varmistaa maanpuolustukselle merkityksellisen keksinnön salassapito, suomalaiset yritykset ja muut yksityiset tahot eivät voi myöskään hakea tällaisille keksinnöille patenttia toisissa Nato-maissa Naton keksintösopimuksen nojalla.

Patenttihakemusten käsittely

PRH tekee esikäsittelyn sisään tulevista patenttihakemuksista ja toimittaa tiettyihin teknologia-ratkaisuihin liittyvät hakemukset Puolustusvoimille katselmointia ja maanpuolustuksen näkökulmasta tehtävää arviota varten.

Patenttihakemusten salassapitoluonteen takia ainoastaan puolustusministeriön määräämillä henkilöillä on oikeus tutustua tehtyihin patenttihakemuksiin. Näitä henkilöitä on Puolustusvoimilla tällä hetkellä kolme. Tutustumisoikeus on teknisellä valmistelijalla, ratkaisun esittelijällä ja ratkaisijalla. Koska henkilöiden piiri on niin rajattu, tekniikkaa tuntevilta henkilöiltä ei voi pyytää arviota keksinnön uutuusarvosta ja merkityksestä maanpuolustukselle.

Tiedonsaantioikeutta tulisi Puolustusvoimien näkökulmasta laventaa niin, että patenttihakemuksista koskevia tietoja olisi mahdollista esittää laajemmin Puolustusvoimien palveluksessa oleville tekniikan asiantuntijoille. Teknologisten innovaatioiden uutuuden arvioinnissa ei tällä hetkellä ole mahdollista käyttää kaikkea asiantuntemusta, jota Puolustusvoimien sisällä olisi hyödynnettävissä.

Vaikka keksintö osoittautuisi jälkeempään maanpuolustuksen kannalta merkittäväksi keksinnöksi, ovat siihen liittyvät tiedot paljastuneet vähintään työntekijän työnantajalle ja patenttiranomaiselle. Maanpuolustuksen kannalta merkittävää keksintöä voidaan arvioida vasta sen jälkeen, kun sille on haettu patenttia Suomessa. Mikäli keksinnön oikeudet omistava taho päättäisi hakea keksinnölleen patenttia muualta kuin Suomesta, puolustushallinto ei pystyisi arvioimaan keksinnön merkitystä maanpuolustukselle lainkaan.

Puolustusteollisuuden innovaatiotoiminta

Puolustusalan liikevaihto on kasvanut viime vuosina voimakkaasti. Suomessa toimivan puolustus- ja ilmaisuteollisuuden etujärjestö PIA ry:n yritysjäsenten liikevaihto kasvoi merkittävästi vuonna 2025, nousten noin 42 prosenttia edellisvuodesta. Vuoden 2025 yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 4,2 miljardia euroa (n. 3 miljardia euroa vuonna 2024). Erityisesti puolustus- ja

² Pysyvä osoite: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-25-2771-7>

³ Puolustusvaliokunnan mietintö 1/2024, 5 kohta.

avaruussektoreilla kysyntä on pysynyt korkeana muuttuneen turvallisuusympäristön ja teknologisten investointien myötä. Puolustusalan yritysten panostukset tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan ovat niin ikään pysyneet korkealla (15 %).⁴ Suomalaisten puolustusalan yritysten kilpailukyky perustuu muun muassa korkeaan teknologiseen osaamiseen. PIA ry:llä on tällä hetkellä noin 250 jäsenyritystä, joiden joukossa on perinteisen puolustusvälineiteollisuuden yritysten lisäksi lukuisia IT-alan yrityksiä.⁵

3 Tavoitteet

Lakiesityksen tavoitteena on turvata sellaisten keksintöjen salassapito, joilla on suuri merkitys maanpuolustukselle ja joiden salassa pysyminen on maanpuolustuksen kannalta välttämätöntä. Tavoitteena on lisäksi parantaa suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä Naton jäsenmaiden puolustusteollisuuden markkinoilla.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki puolustuskeksintöjen salassapidon turvaamisesta, joka korvaisi voimassa olevan maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain (551/1967). Laki olisi jatkossakin erityislaki, joka sisältäisi ainoastaan ne säännökset, jotka ovat tarpeen sellaisten maanpuolustuksen erityisten intressien turvaamiseksi, jotka eivät tule riittävällä tavalla huomioituiksi patenttilaissa (xxx/2026).

Laki sisältäisi säännökset muun muassa puolustuskeksinnön määräämisestä salassa pidettäväksi sen jälkeen, kun keksintöön on haettu patenttia Suomessa, puolustuskeksintöä koskevan hakemuksen käsittelystä Patentti- ja rekisterihallituksessa ja velvollisuudesta tehdä puolustuskeksintöä koskeva ensimmäinen patenttihakemus kansallisena patenttihakemuksena Patentti- ja rekisterihallitukselle.

Keskeisin muutos nykytilaan koskee keinoja, joilla puolustusviranomaiset voivat salata maanpuolustukselle merkityksellisiä keksintöjä, joiden salassapito on välttämätöntä Suomen puolustusintressien turvaamiseksi. Voimassa olevan lain mukaisesta pakkolunastusmenettelystä luovuttaisiin. Laissa säädettyjen edellytysten täyttyessä puolustusviranomainen voisi jatkossa määrätä puolustuskeksinnön salassa pidettäväksi ilman velvollisuutta keksinnön pakkolunastamiseen valtiolle. Salassapitopäätöksen kohteena olevan keksinnön omistusoikeus säilyisi patentinhaltijalla, joka voisi tietyin edellytyksin hakea sille patenttisuojaa Naton keksintösopimuksen nojalla myös muista Naton jäsenmaista. Patentti- ja rekisterihallitus ei myöntäisi salassa pidettävälle keksinnölle patenttia, vaan patenttihakemus salattaisiin ja jätettäisiin ”lepäämään”, kunnes puolustusviranomainen on kumonnut salassapitopäätöksen. Tämän jälkeen patenttihakemuksen käsittelyä jatkettaisiin patenttilain säännösten mukaisessa tavanomaisessa menettelyssä.

⁴ Puolustusalan liikevaihto kasvoi voimakkaasti – puolustusteollisuus vahvistaa nousuaan Suomen talouden tukipilariksi, PIA ry:n uutiset ja tiedotteet, 7.4.2026.

⁵ <https://www.pia-fi.fi/jasenyys/jasenlistaus>

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset (ml. yritysvaikutukset)

Esityksellä arvioidaan olevan myönteisiä taloudellisia vaikutuksia erityisesti puolustusteollisuuden alalla toimiville yrityksille.

Jaksossa 2.4. kuvatuin tavoin Suomen lainsäädäntö ei tällä hetkellä mahdollista sitä, että suomalaiset yritykset tai muut yksityiset tahot omistaisivat salassa pidettäviä puolustuskeksintöjä, joiden ne voisivat hakea patenttia toisissa Naton jäsenvaltioissa Naton keksintösopimuksen nojalla. Naton keksintösopimuksen voimaansaattamislakia koskevan hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että sopimukseen liittyminen parantaa suomalaisten yritysten mahdollisuuksia osallistua Naton hankkeisiin ja ohjelmiin sekä jäsenvaltioiden väliseen kansainväliseen yhteistoimintaan, jolla tuetaan Naton toimintaa. Sopimuksella edistetään jäsenvaltioiden välillä talousyhteistyötä, puolustusalan tutkimusta sekä puolustustarvikkeiden kehitystä ja valmistusta helpottamalla tiedonvaihtoa. Jotta suomalaiset yritykset voisivat hyötyä Naton keksintösopimuksen tarjoamista mahdollisuuksista Naton puolustusmarkkinoilla, kansallista lainsäädäntöä tulee muuttaa nyt esitetyllä tavalla eli niin, että yritykset ja yksityiset tahot voisivat omistaa puolustuskeksintöjä.

Ehdotus lisäisi todennäköisesti patenttihakemuksia koskevien salassapitopäätösten määrää verrattuna nykytilaan. Voimassa olevan lain pakkolunastussäännöstä ei käytännössä ole sovellettu juuri lainkaan, kun taas kansallisen patenttihakemuksen salassapitopäätöksiä arvioidaan jatkossa tehtävän noin 1–2 päätöstä vuodessa. Suomalaiset patentinhakijat ovat viime vuosina tehneet PRH:lle noin 1700–1800 kansallista patenttihakemusta vuodessa, joten salassapitopäätöksen kohteeksi päätyisi jatkossa arviolta noin 0,01 prosenttia suomalaisten patentinhakijoiden tekemistä kansallisista patenttihakemuksista. Esitys lisäisi todennäköisesti jonkin verran suomalaisten patentinhakijoiden tekemien kansallisten patenttihakemusten määrää, koska patentinhakijan, jonka kotipaikka on Suomessa, tulisi jatkossa tehdä ensimmäinen patenttihakemus kansallisena patenttihakemuksena PRH:lle, jos on varsin todennäköistä, että keksintö on 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu puolustuskeksintö. Toisaalta ehdotus saattaa myös vaikuttaa joidenkin yritysten päätökseen pitää mahdollinen puolustuskeksintö liikesalaisuutena sen sijaan, että hakisivat sille patenttia.

Viranomaisvaikutukset

Esityksellä arvioidaan olevan jonkin verran vaikutuksia Patentti- ja rekisterihallituksen toimintaan. Keskeisin vaikutus tulee patenttihakemusten asiakirjojen tietoturvallisuusvaatimuksista. Salassapitopäätöksen kohteena olevat patenttihakemukset on käsiteltävä turvallisuusluokan vaatimusten mukaisesti kaikissa tiedon välittämisen ja käsittelyn vaiheissa. Tietoturvallisuusvelvoitteet edellyttävät Patentti- ja rekisterihallitukselta valmiutta käsitellä korkeamman turvallisuusluokkien tietoja ja siten huolehtimaan eri turvallisuuden osa-alueista kuten hallinnollisesta turvallisuudesta, henkilöstöturvallisuudesta ja toimitilojen fyysisestä turvallisuudesta.

Lakiesitys lisää jonkin verran hallinnollisia tehtäviä Patentti- ja rekisterihallituksessa. Turvallisuusluokiteltavien hakemusten määrän arvioidaan kuitenkin jäävän maltilliseksi (n. 1–2 hakemusta vuodessa). Laki saattaa välillisesti lisätä myös tarvetta laatia henkilö- ja yritysturvallisuusselvityksiä sellaisille yrityksille ja näiden henkilöstöille, jotka osallistuvat jatkossa turvallisuusluokiteltavien patenttihakemusten käsittelyyn.

Lailla on vaikutuksia myös tavallisten patenttihakemusten vastaanottovaiheeseen PRH:ssa. Hakemuksen julkisten diaaritietojen näkyvyys avoimessa Patenttietopalvelussa tulee viivästy-
mään siihen asti, kunnes hakemuksen vaatima turvallisuusluokka on selvitetty.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Hallituksen esityksen valmistelussa on arvioitu mahdollisuutta myöntää puolustuskeksinnölle salassa pidettävä patentti. Tämä olisi kuitenkin epätarkoituksenmukaista muun muassa siitä syystä, että salassa pidettävän patentin osalta jouduttaisiin poikkeamaan patentin myöntämiseen keskeisesti liittyvistä julkistamistoimenpiteistä, kuten kuuluttamisesta ja patenttijulkaisusta. Koska kolmannet osapuolet eivät saisi tietää salaisesta patentista, patenttia vastaan ei olisi myöskään mahdollista tehdä patenttilain 59 §:ssä tarkoitettua väitettä eikä mahdollisista salaisen patenttioikeuden loukkauksista voitaisi tuomita patentin 13 luvun mukaisia seuraamuksia. Näin ollen valmistelussa on päädytty siihen, että salassa pidettävä patenttihakemus jätettäisiin lepäämään siihen saakka, kunnes keksinnön salassapito ei olisi enää maanpuolustuksen näkökulmasta välttämätöntä. Tämän jälkeen hakemuksen käsittelyä jatkettaisiin patenttilain mukaisesti ns. tavanomaisessa menettelyssä.

Lakiesityksen valmistelussa on arvioitu myös sitä vaihtoehtoa, että nykyisen lain mukainen mahdollisuus puolustuskeksinnön pakkolunastukseen valtiolle säilytettäisiin viimesijaisena keinona maanpuolustuksen etujen turvaamiseksi. Salassapitointressi on kuitenkin nykyisen lain mukaan ainoa peruste puolustuskeksinnön pakkolunastamiselle, ja ehdotuksen mukaan tämä intressi voitaisiin jatkossa turvata pakkolunastamista lievemmällä keinolla. Patenttilain pakko-lisensiointisäännösten on puolestaan arvoitu riittävän maanpuolustuksen intressien turvaamiseen normaalioloissa tilanteessa, jossa salassa pidettävän patenttihakemuksen haltija ei haluaisi käyttää keksintöään tai myöntää siihen lisenssiä Puolustusvoimille. Esityksen valmistelussa on näin ollen päädytty siihen, että puolustuskeksinnön pakkolunastamista koskevasta säännöksestä luovuttaisiin.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

5.2.1 Ruotsi

Ruotsissa maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä säädetään 17 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa maanpuolustuskeksinnöistä (lag (1971:1078) om försvarsuppfinningar).

Ruotsin laissa puolustuskeksinnöllä tarkoitetaan keksintöä, joka liittyy nimenomaan sotamateriaaliin. Ruotsalaisella puolustuskeksinnöllä tarkoitetaan puolestaan keksintöä, joka on syntynyt Ruotsissa tai joka kuuluu Ruotsissa asuvalle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jonka kotipaikka on Ruotsissa. Ruotsalaista puolustuskeksintöä ei saa julkaista eikä muutoin oikeudettomasti ilmaista, ennen kuin Puolustusmateriaalilaitos (Försvarets materielverk) on tarkastanut keksinnön ja arvioinut sen merkitystä maanpuolustukselle. Jos Puolustusmateriaalilaitos arvioi, että keksinnön salassa pitäminen on puolustuksen kannalta olennaisen tärkeää, sen on saatettava aisa tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi. Lautakunta tekee päätöksen keksinnön salassapidosta. Asia on saatettava tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi viimeistään kahden kuukauden kuluessa siitä, kun Puolustusmateriaalilaitos on vastaanottanut patenttihakemuksen.

5.2.2 Norja

Maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä säädetään Norjassa 1 päivänä tammikuuta 1956 voimaantulleessa laissa maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä (*Lov om oppfinnelser av betydning for rikets forsvar* (LOV-1953-06-26)).

5.2.3 Tanska

Tanskassa maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä säädetään salaisista patenteista annetussa laissa, joka on tullut voimaan 1 päivänä helmikuuta 2012 (*Bekendtgørelse af lov om hemmelige patenter* (LBK nr 107 af 24/01/2012)).

Tanskan lain mukaan salainen patentti voidaan myöntää sotilasvarusteisiin tai puolustustarvikkeiden valmistusmenetelmiin liittyville keksinnöille. Päätöksen patentin myöntämisestä salaisena patenttina tekee elinkeino- ja kasvuministeri puolustusministerin pyynnöstä, jos valtakunnan puolustaminen sitä edellyttää ja patentinhakijan kotipaikka on Tanska. Sotilasvarusteisiin tai puolustustarvikkeiden valmistusmenetelmiin liittyville keksinnöille ei saa hakea patenttia, hyödyllisyysmallia tai muuta suojaa ulkomailla ennen kuin ensimmäisen hakemuksen jättämisestä on kulunut 3 kuukautta eikä mahdollisen patentin myöntämisestä salaisena patenttina ole tehty päätöstä. Salassapitopäätöksen kohteena olevat patenttihakemukset käsitellään eräin poikkeuksin patenttilain säännösten mukaisesti ja keksinnölle voidaan myöntää salainen patentti. Jos salassapitopäätös kumotaan salaisen patentin myöntämisen jälkeen, patentti on muutettava tavalliseksi patentiksi.

Tanskan salaisista patenteista annetussa laissa ei ole säännöksiä salassapitopäätöksen kohteena olevan keksinnön pakkolunastamisesta valtiolle eikä päätöksestä aiheutuvien vahinkojen korvaamisesta oikeudenhaltijalle.

6 Lausuntopalaute

[Lisätään...]

7 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Ehdotettu pykälä sisältää lain keskeisimmän aineellisen säännöksen.

Pykälän *1 momentti* sisältäisi ensinnäkin puolustuskeksinnön määritelmän. Puolustuskeksinnöllä tarkoitettaisiin tässä laissa keksintöä, jolla on suuri merkitys maanpuolustukselle ja jonka salassa pysyminen on maanpuolustuksen kannalta välttämätöntä. Molempien edellytysten tulee täytyä, jotta kyseessä olisi puolustuskeksintö. Maanpuolustukselle merkityksellisten keksintöjen skaala on nykyisin laaja, sillä se käsittää perinteisiin puolustustarvikkeisiin ja puolustusteknologiaan liittyvien keksintöjen lisäksi kaksikäyttötuotteisiin liittyviä keksintöjä. Puolustuskeksinnön määritelmän rajaamisen kannalta onkin olennaista se, että keksinnön salassa pysymisen tulee olla maanpuolustuksen kannalta välttämätöntä. Jos salassapitointressi puuttuu, ei keksintö ole tässä laissa tarkoitettu puolustuskeksintö, vaikka sillä olisikin suuri merkitys maanpuolustukselle. Puolustuskeksintö voisi olla esimerkiksi suorituskyvyltään tuntematon ja siksi yllätyksellinen tekninen ratkaisu. Useimmiten puolustuskeksinnöt syntyvät puolustusteollisuudessa yhteistoiminnassa Puolustusvoimien kanssa, mutta mahdollista on, että tällainen keksintö voitaisiin keksiä myös siviilimarkkinoille tähtäävässä tutkimus- ja kehitystoiminnassa. Arvio keksinnön merkityksestä maanpuolustukselle ja salassapidon välttämättömyydestä on tehtävä tapauskohtaisesti.

Pykälän *2 momentti* sisältäisi asetuksenantovaltuuden.

2 §. Pykälässä säädettäisiin, että puolustuskeksinnön salassapidosta päättäisi Puolustusvoimien Pääesikunta. Kyseessä olisi valituskelpoinen hallintopäätös, johon sovellettaisiin lähtökohtaisesti hallintolain säännöksiä. Salassapitopäätöksen kohteena olevien asiakirjojen tiedonhallintaan sovellettaisiin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia (906/109). Kyseisen lain 18 §:n mukaan valtion virastoissa, laitoksissa ja valtion liikelaitoksissa toimivien viranomaisten on turvallisuusluokiteltava asiakirjat ja tehtävä niihin turvallisuusluokkaa koskeva merkintä sen osoittamiseksi, minkälaisia tietoturvallisuustoimenpiteitä asiakirjaa käsiteltäessä noudatetaan.

3 §. Pykälässä säädettäisiin, että patentinhakijan, jonka kotipaikka on Suomessa, tulee tehdä ensimmäinen patenttihakemus kansallisena patenttihakemuksena Patentti- ja rekisterihallitukselle, jos on varsin todennäköistä, että keksintö on 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu puolustuskeksintö. Ehdotettu säännös vastaa osittain voimassa olevan lain 2 §:n 1 momenttia, jonka mukaan Suomessa asuva keksijä tai hänen oikeudenomistajansa ei saa hakea tai oikeuttaa toista hakemaan keksintöön patenttia ulkomailla, ennen kuin siihen on haettu patenttia Suomessa ja ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun patenttihakemus täällä tehtiin, jos on ilmeistä, että keksinnöllä on pääasiallisesti merkitystä maanpuolustukselle (kielto hakea patenttia ulkomailta). Voimassa olevan lain 2 §:n 2 momentin mukaan Suomessa asuvan keksijän tai hänen oikeudenomistajansa tulee tehdä Euroopan patenttisopimuksessa (SopS 8/96) tarkoitettua eurooppapatenttia koskeva hakemus tai patenttilain 3 luvun mukainen kansainvälinen hakemus Suomen patenttiviranomaiselle, jos on ilmeistä, että keksinnöllä on pääasiallisesti merkitystä maanpuolustukselle.

Ehdotettu velvollisuus hakea ensimmäistä patenttia kansallisena patenttina PRH:lta, jos on varsin todennäköistä, että kyseessä on puolustuskeksintö, olisi voimassa olevan lain 2 §:ää laajempi. Nykyllaissa käytetty ilmaisu ”ilmeinen” korvattaisiin ensinnäkin ilmaisulla ”varsin todennäköinen”. Tämä johtuu siitä, että puolustuskeksinnön määritelmä on jossain määrin tulkinanvarainen, koska ainoastaan Puolustusvoimien Pääesikunta kykenee viime kädessä arvioimaan sen, onko keksinnön salassa pitäminen maanpuolustuksen kannalta välttämätöntä. Salassapidon välttämättömyys on myös vahvasti aikasidonnaista. Tilanteet, joissa patenttihakemuksen kohteena oleva keksintö olisi ”ilmeisesti” puolustuskeksintö rajautuisivat näin ollen tilanteisiin, joissa patentinhakija on tehnyt yhteistyötä Puolustusvoimien kanssa ja keksinnön salassapidon välttämättömyys olisi tässä yhteydessä käynyt ilmi. Koska maanpuolustukselle merkitykselliset keksinnöt voivat nykyisin olla myös esimerkiksi kaksikäyttöteknologiaa, velvoitetta hakea patenttia ensisijaisesti kansallisena patenttina PRH:lta on tarpeen laajentaa tilanteisiin, joissa hakijan tulisi pitää ”varsin todennäköisenä” sitä, että patenttihakemuksen kohteena oleva keksintö on 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu puolustuskeksintö. Toisin kuin nykyisin 2 §:n 2 momentissa säädetään, kielto hakea patenttia ulkomailta koskisi jatkossa myös Patentti- ja rekisterihallitukselle tehtyjä eurooppapatenttia koskevia hakemuksia ja kansainvälisiä hakemuksia. Ehdotettu laajennus on tarpeen puolustuskeksintöjen salassapidon turvaamiseksi.

Patenttilain 2 §:n 1 kohdan mukaan kansallisella patenttihakemuksella tarkoitetaan hakemusta, jolla haetaan pelkästään Suomessa voimassa olevaa patenttia Patentti- ja rekisterihallitukselta. Patentinhakija saisi tehdä keksintöä koskevan jatkohakemuksen ulkomaille tai alueellisiin patentinhakujärjestelmiin aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun ensimmäinen patenttihakemus tehtiin Patentti- ja rekisterihallitukselle, jos Pääesikunta ei ennen sitä tee päätöstä

keksinnön salassapidosta. Patentinhakujärjestelmillä tarkoitetaan myös hyödyllisyysmallijärjestelmiä.

4 §. Pykälässä säädettäisiin Pääesikunnan oikeudesta tutustua Patenti- ja rekisterihallitukselle tehtyihin patenttihakemuksiin tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Pääesikunta voisi lisäksi tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi luovuttaa tämän lain perusteella saatuja tietoja valvonnassaan toimivalle Puolustusvoimien yksikölle.

Ehdotetulla säännöksellä laajennettaisiin voimassa olevan lain 3 §:n mukaista tiedonsaantioikeutta siten, että teknologisten innovaatioiden merkityksen arvioinnissa olisi mahdollista käyttää kaikkea asiantuntemusta, jota Puolustusvoimien sisällä olisi hyödynnettävissä. Pääesikunta voisi siten arvioida keksintöä puolustusetuksen kannalta monipuolisesti ja hyödyntää arvioinnissa sen valvonnassa toimivia Puolustusvoimien yksiköiden asiantuntemusta.

5 §. Pykälässä säädettäisiin viranomaisen salassapitovelvollisuudesta. Viranomaisten on käsiteltävä tässä laissa tarkoitettuja keksintöjä koskevia asioita salassa pidettävänä.

6 §. Pykälässä säädettäisiin puolustuskeksintöä koskevan patenttihakemuksen käsittelystä. Puolustuskeksintöön ei myönnettäisi patenttia ennen kuin Pääesikunta on kumonnut keksintöä koskevan salassapitopäätöksen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan PRH merkitsee puolustuskeksintöä koskevan patenttihakemuksen erilliseen salassa pidettävään päiväkirjaan.

7 §. Pykälässä säädettäisiin patenttihakemuksen käsittelystä salassapitovelvollisuuden päätyttyä. Salassapitovelvollisuus päättyy, kun Pääesikunta kumoaa keksinnön salassapittoa koskevan päätöksen 2 §:n 3 momentin nojalla. Jos keksintöä koskeva salassapitovelvollisuus päättyy ennen kuin 20 vuotta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä, hakemuksen käsittelyä jatketaan patenttilain mukaisesti. Muussa tapauksessa Patenti- ja rekisterihallitus ilmoittaa patentinhakijalle, ettei patenttia voida enää myöntää ja salassa pidettävät asiakirjat tuhotaan.

8 §. Pykälässä säädettäisiin salassapitopäätöksestä aiheutunutta vahinkoa koskevasta valtion korvausvelvollisuudesta. Joissakin tapauksissa vahinkojen suuruutta on mahdollista arvioida realistisesti vasta sen jälkeen kun keksintöä koskeva salassapitopäätös on purettu, koska joissakin tapauksissa patentinhakija voi saada myös taloudellista hyötyä salassapitopäätöksestä. Vastaavasti salassapitopäätös saattaa olla voimassa vain lyhyen ajan, mitä ei välttämättä ole mahdollista etukäteen arvioida.

9 §. Pykälässä säädettäisiin, että puolustuskeksinnölle voidaan hakea patenttia Naton keksintösopimuksen nojalla vain Pääesikunnan luvalla. Tällainen lupa voidaan antaa vain sillä ehdolla, että keksintö pidetään salassa myös ulkomailla.

10 §. Pykälässä säädettäisiin, että patentinhakijaa edustavaan asiamieheen ja tämän palveluksessa olevaan, joille on myönnetty pääsy keksintöä koskeviin salassa pidettäviin tietoihin, sovelletaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia (906/2019).

Samantyyppinen säännös sisältyy Naton keksintösopimuksen voimaansaattamislain 4 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan sopimuksessa tarkoitettua patentinhakijaa edustavaan asiamieheen ja tämän palveluksella olevaan, jolle on myönnetty pääsy keksintöä koskeviin salassa pidettäviin tietoihin, sovelletaan kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia (588/2004).

11 §. Pykälässä säädettäisiin puolustuskeksintöä koskevan tiedon ilmaisu- ja hyväksikäyttökiellosta. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 7 §:n vaitiolovelvollisuutta koskevaa säännöstä.

12 §. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että ehdotettu laki tulee voimaan X päivänä XX kuuta 2027.

Pykälän *2 momentissa* todettaisiin, että ehdotetulla lailla kumotaan voimassa oleva maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annettu laki.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Puolustuskeksintöjen salassapidon turvaamisesta annettua lakia ehdotetaan täydennettäväksi puolustusministeriön asetuksella.

Ehdotetun 1 §:n 2 momentin mukaan puolustusministeriön asetuksella voitaisiin säätää siitä, minkälaiset tuotteet, ohjelmistot ja teknologiat ovat maanpuolustukselle merkityksellisiä.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan keväällä 2027. Lain täytäntöönpanon vaatimien toimien vuoksi laki voi kuitenkin tulla voimaan aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

10 Toimeenpano ja seuranta

[...]

11 Suhde muihin esityksiin

Hallitus antoi 29.1.2026 eduskunnalle esityksen uudeksi patenttilaiksi (HE 204/2025 vp). Maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain uudistaminen liittyy läheisesti patenttilain kokonaisuudistukseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti patenttilain kanssa, koska tämän arvioidaan helpottavan lakimuutosten toimeenpanoa Patentti- ja rekisterihallituksessa.

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Omaisuuksien suoja

Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuksien pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttää korvausta vastaan säädetään lailla.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa tulkintakäytännössä varallisuusarvoiset immateriaali-oikeudet, kuten patenttioikeus, luetaan perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuuden suojan piiriin (PeVL 1/1995 vp, s. 1/II, PeVL 38/2000 vp, s. 2/I, PeVL 7/2005 vp, s. 2/I). Tämä suoja kattaa myös patentoitavissa olevat keksinnöt (PeVL 28/2005 vp, s. 2). Perustuslaissa turvattu omaisuuden suoja sisältää paitsi omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vallan hallita, käyttää ja hyödyntää omaisuuttaan haluamallaan tavalla, myös vallan määrätä siitä. Jos omistusoikeuteen

kuuluvia oikeuksia vähennetään tai rajoitetaan, puututaan samalla omaisuudensuojaan, vaikka omistusoikeuden kohde sinänsä säilyisikin koskemattomana haltijallaan.

Omaisuuden suoja kuuluu niihin perusoikeuksiin, jotka eivät ole ehdottomia, vaan jotka on otettava huomioon suhteessa niiden tehtävään yhteiskunnassa. Perustuslain 15 §:n 1 momenttiin sisältyy niin sanottu omaisuudensuojan yleislauseke, jonka perusteella arvioidaan erityisesti omistajan käyttöoikeuksien ja omistajan määräämisvallan erilaisia rajoituksia, joita voidaan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan asettaa, jos rajoituksista säädetään täsmällisesti ja tarkkarajaisesti lailla, ne ovat hyväksyttäviä ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden eikä niillä puututa kyseisen perusoikeuden ydinsisältöön. Omaisuudensuojan kaltaista perusoikeutta rajoitettaessa tulee lisäksi huolehtia oikeusturvajärjestelyjen riittävydestä. (PeVL 25/1994 vp, s. 4–5)

Esityksen suhdetta perustuslain 15 §:ään on tarkasteltava erityisesti ehdotetun 1 §:n ja 8 §:n osalta. Keksintö, jolla on suuri merkitys maanpuolustukselle ja jonka salassa pysyminen on maanpuolustuksen kannalta välttämätöntä (*puolustuskeksintö*), voitaisiin 1 §:n 1 momentin mukaan määrätä salassa pidettäväksi sen jälkeen, kun keksintöön on haettu patenttia. Puolustuskeksinnön salassapidosta päättäisi Puolustusvoimien Pääesikunta (ehdotettu 2 §:n 1 mom.).

Ollakseen 1 §:ssä tarkoitettu puolustuskeksintö, keksinnöllä tulisi olla suuri merkitys maanpuolustukselle ja sen salassapidon tulisi olla maanpuolustuksen intressien turvaamiseksi välttämätöntä. Molempien edellytysten tulee täytyä, jotta Pääesikunta voi määrätä keksinnön salassa pidettäväksi. Salassapitopäätös voitaisiin tehdä vasta sen jälkeen, kun keksintöön on haettu patenttia Patentti- ja rekisterihallitukselta.

Patenttihakemuksen tekeminen tarkoittaa käytännössä sitä, että keksijä (tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt) haluaa julkistaa keksintönsä ja saada vastineeksi yksinoikeuden sen ammatillaiseen hyödyntämiseen. Toinen vaihtoehto olisi pitää keksintö liikesalaisuutena. Viranomaisen päätös keksinnön salassapidosta rajoittaisi näin ollen merkittävästi patentinhaltijan oikeutta hyödyntää ja käyttää keksintöään haluamallaan tavalla, varsinkin, jos keksintö on tarkoitettu hyödynnettäväksi ensisijaisesti siviilimarkkinoilla. Omaisuudensuojan rajoitus olisi kuitenkin lievempi kuin voimassa olevan maanpuolustuskeksintölain 1 §:n 1 momentin säännös keksinnön pakkolunastamisesta valtiolle, koska omistusoikeuden kohde säilyisi kuitenkin haltijallaan ja tämä voisi tietyn edellytyksin hakea sille patenttisuoja myös muista Nato-maista. Puolustusvoimien Pääesikunnan tulisi lisäksi kumota salassapitopäätös heti kun 1 §:n 1 momentin mukaiset edellytykset keksinnön suuresta merkityksestä maanpuolustukselle ja salassapidon välttämättömyydestä eivät enää täyty.

Ainoastaan Pääesikunta kykenee viime kädessä arvioimaan sen, onko keksinnön salassa pitäminen maanpuolustuksen kannalta välttämätöntä. Arviointi on lisäksi aina tapauskohtaista ja jossain määrin aikasidonnaista. Puolustuskeksintöä ei näin ollen ole mahdollista eikä tarkoituksemukaista määritellä laissa siten, että se rajattaisiin koskemaan vain tiettyjä teknologian osaluja. Puolustusministeriön asetuksella voitaisiin kuitenkin säätää siitä, minkälaiset tuotteet, ohjelmistot ja teknologiat ovat yleisesti ottaen maanpuolustukselle merkityksellisiä (ehdotettu 1 §:n 2 mom.).

Perustuslain edellyttämistä oikeusturvakeinoista on lakiehdotuksessa huolehdittu siten, että Pääesikunnan päätös keksinnön salassapidosta olisi luonteeltaan valituskelpoinen hallintopäätös. Viranomaisen päätöksestä valitetaan lähtökohtaisesti hallinto-oikeuteen (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019), 8 §). Patenttivalitusasiat käsittelee kuitenkin Markkinaoikeus (laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa (100/2013)). Koska Pääesikunnan päätös

koskisi patentoitavaksi haetun keksinnön salassapitoa maanpuolustuksen intressien turvaamiseksi, päätöksestä valitettaisiin hallinto-oikeuteen.

Asetuksenantovaltuudet

Perustuslain 80 §:n 1 momentissa säädetään lainsäädäntövallan siirtämisestä. Säännöksen mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Tämä tarkoittaa säännöksen perusteluiden mukaan sitä, että kaikki yksilön oikeusasemaan vaikuttavat keskeiset säännökset tulee antaa lailla. Asetuksen antaja voidaan kuitenkin lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä vähäisistä yksityiskohdista. Valtuuttavan lain on tällöin täytettävä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä edellytetyt täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset.

Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto (PL 80 §:n 1 mom.). Lähtökohtana valtioneuvoston ja ministeriön välisessä toimivallan jaossa on, että valtioneuvosto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä niistä muista asioista, joiden merkitys sitä vaatii.

[...]

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset: /
Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

puolustuskeksintöjen salassapidon turvaamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Keksintö, jolla on suuri merkitys maanpuolustukselle ja jonka salassa pysyminen on maanpuolustuksen kannalta välttämätöntä (*puolustuskeksintö*), voidaan *määrätä* salassa pidettäväksi sen jälkeen, kun keksintöön on haettu patenttia.

Puolustusministeriön asetuksella voidaan säätää siitä, minkälaiset tuotteet, ohjelmistot ja teknologiat ovat maanpuolustukselle merkityksellisiä.

2 §

Puolustuskeksinnön salassapidosta päättää Puolustusvoimien Pääesikunta.

Jos Pääesikunta toteaa, että keksintö täyttää 1 §:n mukaiset puolustuskeksinnön edellytykset, Pääesikunta tekee päätöksen keksinnön salassapidosta.

Keksinnön salassapitoa koskeva päätös ei takaa Puolustusvoimille käyttöoikeutta (lisenssiä) keksintöön, vaan siitä sovitaan tarvittaessa erikseen patentinhakijan kanssa. Puolustuskeksintöä koskevaan patenttihakemukseen sovelletaan patenttilain 108–111 §:n säännöksiä pakkolisenssin myöntämisestä yleisen edun perusteella.

Pääesikunnan tulee kumota keksinnön salassapitoa koskeva päätös heti kun se toteaa, että keksinnön salassa pysyminen ei enää ole maanpuolustuksen kannalta välttämätöntä.

3 §

Jos on varsin todennäköistä, että keksintö on puolustuskeksintö, patentinhakijan, jonka kotipaikka on Suomessa, tulee tehdä ensimmäinen patenttihakemus kansallisena patenttihakemuksena Patentti- ja rekisterihallitukselle. Patentinhakija saa tehdä jatkohakemuksen ulkomaille tai alueellisiin patentinhakujärjestelmiin aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun ensimmäinen patenttihakemus tehtiin Patentti- ja rekisterihallitukselle, jos Pääesikunta ei ennen sitä tee päätöstä keksinnön salassapidosta.

4 §

Pääesikunnalla on tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi oikeus tutustua Patentti- ja rekisterihallitukselle tehtyihin patenttihakemuksiin.

Pääesikunta voi tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi luovuttaa tämän lain perusteella saatuja tietoja valvonnassaan toimivalle Puolustusvoimien yksikölle.

5 §

Viranomaisten on käsiteltävä tässä laissa tarkoitettuja keksintöjä koskevia asioita salassa pidettävänä.

Virkasalaisuuden rikkomisesta tuomittavasta rangaistuksesta säädetään rikoslain 40 luvun 5 §:ssä.

6 §

Puolustuskeksintöön ei myönnetä patenttia ennen kuin Pääesikunta on kumonnut keksintöä koskevan salassapitopäätöksen.

Patentti- ja rekisterihallitus merkitsee puolustuskeksintöä koskevan patenttihakemuksen erilliseen salassa pidettävään diaariin. Patenttilain (XXX/2026) 36 §:ssä tarkoitettuun diaariin merkitään hakemuksesta tekemispäivä, hakemusnumero ja yhteyshenkilön tiedot. Salassa pidettävälle hakemukselle vahvistetaan patenttilain 31 §:n mukaisesti tekemispäivä ja keksinnön patentoitavuuden edellytykset arvioidaan patenttilain 2 luvun säännösten mukaisesti.

Keksintöön ja sitä koskeviin asiakirjoihin ei sovelleta patenttilain 48 §:ää asiakirjojen julkiseksi tulemisesta ennen kuin Pääesikunta on kumonnut keksintöä koskevan salassapitopäätöksen.

7 §

Jos keksintöä koskeva salassapitovelvollisuus päättyy ennen kuin 20 vuotta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä, hakemuksen käsittelyä jatketaan patenttilain mukaisesti. Muussa tapauksessa Patentti- ja rekisterihallitus ilmoittaa patentinhakijalle, ettei patenttia voida enää myöntää ja salassa pidettävät asiakirjat tuhotaan.

8 §

Jos keksintö määrätään salassa pidettäväksi, päätöksestä aiheutuneesta vahingosta on maksettava kohtuullinen korvaus julkisista varoista.

9 §

Puolustuskeksinnölle voidaan hakea patenttia Naton keksintösopimuksen nojalla vain Pääesikunnan luvalla. Tällainen lupa voidaan antaa vain sillä ehdolla, että keksintö pidetään salassa myös ulkomailla.

10 §

Joka on saanut tiedon tässä laissa tarkoitettusta puolustuskeksinnöstä, ei saa käyttää sitä hyväkseen eikä ilmaista, mitä hän näin on saanut tietää. Jos patentinhakija käyttää asiamiestä, jolle myönnetään pääsy keksintöä koskeviin salassa pidettäviin tietoihin, asiamieheen ja tämän palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia (906/2019).

11 §

Rangaistus 3 ja 10 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

12 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annettu laki (551/1967).

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi